

Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi

(2021) Cilt-Vol 3, Sayı-No 2, s-p:136-144

Genç Bireylerin Yeni Medya Okuryazarlığı ile Sağlık Okuryazarlığı Davranışları Arasındaki İlişkinin Tespit Edilmesi

Betül Akalin¹
Fuat Yalman²
Kürşad Nuri Baydili³
Ayşenur Modanlıoğlu⁴
Tekin Sancar⁵

Öz

Amaç: Bir gencin kendisinin ve/veya ailesinin sağlığını koruması ve hatta iyileştirmesi sağlıkla ilgili gerekli temel bilgi ve hizmetlere ulaşmasını, uygun kararlar vermesini ve işleme koymasını gerektirir. Bunu gerçekleştirmekte, iyi medya okuryazarlığı ve sağlık okuryazarlığı seviyelerine sahip olmanın yeri önemlidir. Bu çalışma gençlerde yeni medya ve sağlık okuryazarlığı seviyelerini ve bu ikisi arasındaki etkileşimi incelemeyi amaçlamaktadır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışma İstanbul ölçeğinde bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 399 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada üniversite gençlerinin medya okuryazarlığını ölçmek için Koç ve Barut (2014) tarafından geliştirilen “yeni medya okuryazarlığı ölçeği” kullanılmıştır. Gençlerin sağlık okuryazarlık seviyesi ise “Türkiye sağlık okuryazarlığı ölçeği-32 (TSOY-32)” ile belirlenmiştir. Toplanan verilerin analizinde parametrik olmayan testler ile post hoc testler kullanılmıştır.

Bulgular ve Sonuç: Gençlerin %83’ü mükemmel sağlık okuryazarlığı düzeyine sahipken yeni medya okuryazarlık ölçeğine ait fonksiyonel tüketim, eleştirel tüketim, fonksiyonel üretim ve eleştirel üretim alt boyutları medyan (minimum-maksimum) değerleri sırasıyla 25 (8-35), 40 (0-68), 25 (7-51) ve 30 (10-50) olarak bulunmuştur. Kadınların erkeklere oranla daha yüksek düzeyde sağlık okuryazarlık düzeyine sahip oldukları, Mükemmel sağlık okuryazarlık düzeylerine sahip katılımcılar, diğer katılımcılara göre daha yüksek fonksiyonel tüketim, fonksiyonel üretim ve eleştirel üretim puanlarına sahip oldukları tespit edilmiştir. Sağlık okuryazarlık düzeyleri arasında eleştirel tüketim puanları bakımından anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiş benzer şekilde sürekli gazete takip eden öğrencilerin sağlık okuryazarlığı ve yeni medya okuryazarlığı puanları daha yüksek çıkmıştır. 21. Yüzyılın en etkili iletişim araçlarından biri olan internet, çoğu insan için zaman geçirilen bir mecra gibi görünse de zamanla bireylerin bilgi edinme kaynaklarından biri olarak karşımıza çıkmıştır. İnternet kullanımıyla birlikte bilgiye kolay erişim gibi insan hayatını kolaylaştırıcı yenilikler dünyamıza girmiş olsa da doğru bilgiyi doğru kaynaktan öğrenme ve bilgiyi doğru yorumlayarak gündelik hayatta kullanma konusunda bazı olumsuzluklar meydana gelmektedir. Yeni medya okuryazarlığı ve sağlık okuryazarlığı aynı mecrayla ilgili iki farklı kavram olsa da çalışma sonucunda; yeni medya okuryazarlığı dört alt boyutundan üçünde yüksek puanlara sahip olan katılımcıların sağlık okuryazarlığı puanlarının mükemmel düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla sağlıkla ilgili, bireylerin çevrim içi yollarla bilgilendirilmesinin faydalı olacağı konularda, toplumun sağlık okuryazarlık düzeyini daha iyi bir seviyeye getirebilmek için yeni medya okuryazarlığı konusunda bilgilendirmeler ya da eğitimler yapılmasının son derece önemli rol oynayacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler

Medya
okuryazarlığı,
Sağlık okuryazarlığı,
Genç bireyler

Makale Hakkında

Geliş: 13.07.2021

Kabul: 27.07.2021

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, E-mail: betul.akalin@sbu.edu.tr, ORCID No: 0000-0003-0402-2461

² Dr. Öğr. Üyesi, Düzce Üniversitesi, Düzce, Türkiye, E-mail: fuatyalman@duzce.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-1041-1837

³ Öğr. Gör., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, E-mail: kursadnuri.baydili@sbu.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-2785-0406

⁴ Uzm., Sancaktepe Prof. Dr. İlhan Varank E. A. H. Çekmeköy Devlet Hastanesi, İstanbul, Türkiye, E-mail: aysenurm.bilimsaglik@gmail.com, ORCID No: 0000-0003-3781-6065

⁵ Üst Düzey Yönetici, T.C. Sağlık Bakanlığı, Türkiye, E-mail: tekin.sancar@gmail.com, ORCID No: 0000-0002-5277-3449

Determining the Relationship Between New Media Literacy and Health Literacy Behaviors of Young Individuals

Abstract

Objective: Maintaining and even improving the health of a young person and/or family requires access to essential health-related information and services, and make appropriate decisions and action. In achieving this, it is important to have good media literacy and health literacy levels. This study aims to examine the levels of new media and health literacy among young people and the interaction between these two.

Materials and Methods: This study was carried out with 399 students studying at a state university in Istanbul. In the study, the "new media literacy scale" developed by Koç and Barut (2014) was used to measure the media literacy of university youth. The health literacy level of the youth was determined by the "Turkey health literacy scale-32 (TSOY-32)". In the analysis of the collected data, non-parametric tests and then post hoc tests were used.

Results and Conclusion: While 83% of the youth have an excellent health literacy level, the median (minimum-maximum) values of the functional consumption, critical consumption, functional production and critical production sub-dimensions of the new media literacy scale are 25 (8-35), 40 (0-68), respectively.), 25 (7-51) and 30 (10-50). It has been determined that women have a higher level of health literacy than men, Participants with excellent health literacy levels have higher functional consumption, functional production and critical production scores than other participants. It has been determined that there is no significant difference between the levels of health literacy in terms of critical consumption scores, and similarly, the health literacy and new media literacy scores of the students who constantly follow the newspaper were higher. Although the internet, which is one of the most effective communication tools of the 21st century, seems to be a time-consuming medium for most people, over time it has emerged as one of the sources of information for individuals. Although innovations that facilitate human life such as easy access to information have entered our world with the use of the Internet, some problems occur in learning the right information from the right source and using the information in daily life by interpreting it correctly. Although new media literacy and health literacy are two different concepts related to the same medium, as a result of the study; It was determined that the health literacy scores of the participants who had high scores in three of the four new media literacy sub-dimensions were at an excellent level. Therefore, it can be said that providing information or training on new media literacy in order to bring the health literacy level of the society to a better level will play an extremely important role in health-related issues that would be beneficial to inform individuals online.

Keywords

*Media Literacy,
Health Literacy,
Young Individuals*

About Article

Received:

07.13.2021

Accepted:

07.27.2021

GİRİŞ

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızlı gelişmesi ve dijital olanakların birçok alanı etki etmesi kitle iletişimin gerçekleştiği alanları da etkilemiştir. Günümüzde bilgiye erişim hızlı ve kolay olmaktadır. Özellikle akıllı telefonları çıkması artık her yerde her noktada bilgiyi anında sorgulama, değerlendirme ve bunu sonucunda hızlı karar vermeyi sağlamaktadır.

Sağlık okuryazarlığı sağlığın korunmasında ve iyileştirilmesinde bilginin doğru anlaşılmasını ifade eder. Bu noktada yapılan çalışmalar bireyin verilmiş istenen bilgiyi doğru algılamasını, özümsemesini ve hayatına doğru bir şekilde uyarlayabilmesini hedefler. WHO sağlık okuryazarlığını şu şekilde tariflemektedir; “sağlık okur-yazarlığı genel okur-yazarlık ile ilişkili olup insanların yaşamları boyunca sağlık hizmetleri ile ilgili konularda kanaat geliştirmek ve karar verebilmek, sağlıklarını korumak, sürdürmek ve geliştirmek, yaşam kalitesini yükseltmek için sağlık ile ilgili bilgi kaynaklarına ulaşabilme, sağlık ile ilgili bilgileri ve mesajları doğru olarak algılama ve anlama konularındaki istekleri ve kapasiteleridir” (WHO, 2013; Bilir, 2014).

Günümüzde her alanda hızlı bir değişim yaşanmaktadır. Eskiden gazete, dergi, radyo gibi geleneksel medya araçları daha ön planda iken, artık yeni medya araçları hayatımızda daha fazla yer almaktadır. Gelişen teknoloji ağları içerisinde yeni medya araçları bireylere dijital fırsatlar sunarak geniş bir hareket ve özgürlük alanı yaratmıştır (Karaduman, 2019). Bireyler eskiden tek taraflı okur, duyar ya da dinlerken, artık birbirleriyle interaktif iletişim kuran, yöneten, veri üreten, çoğaltan kişiler haline gelmişlerdir (Altun ve Çakmak, 2013). İnsan yaşamı farklı dönemlere ayrılmakta olup her dönemin farklı özellikleri vardır. Gençlik dönemi bireyin gelecekteki yaşantısında uygulayacağı tutum ve davranışlarının temellerinin atıldığı en özel dönemler arasında yer alır. Bu noktada bireyin uyguladığı tutum ve davranışlar bir önceki dönemden olumlu ya da olumsuz etki alırken, bir sonraki döneme de doğru orantılı olarak etki eder. Bu dönemde bireyler yaşama dair birçok kazanım sağlarken, sağlıklı olma ve sağlığı koruma noktasında da kendilerine özgü yaşam biçimi oluştururlar (Yavuz ve Özmete, 2012; WB, 2007).

Gençlik dönemi insan yaşamının kendine ve çevresine başkaldırı dönemi olarak değerlendirilebilir. Bu dönemde birey toplumda olup biten yanlış tutum ve davranışları düzeltmek için isteklidir. Bu nedenle birçok konuyla ilgili olduğu gibi, insan yaşamına fayda oluşturacak konu ve uygulamalarla yakından ilgilidir (Alisinanoğlu, 2002). Günümüzde insan, doğulan zaman dilimi, düşünceleri, hissettikleri ve deneyimleri gibi birçok değişken etmen göz önünde bulundurularak farklı kuşaklara ayrılmıştır. Ancak bireyler arasında farklı özellikler bulunsa da, özellikle medya kullanımında gençler, artarak devam eden benzer özellikler sergilemektedirler. Örneğin; Y kuşağı (1980-2001) dijital medyaya doğan ilk yaş grubu iken teknolojiyi hızla özümsemiş, kullanımını iyi bilen bir kuşak haline almıştır. Bu kuşağın devamı niteliğindeki Z kuşağında (2000-2020) ise “internet kuşağı” unvanını alacak düzeyde teknoloji kullanımında artış gözlenmiş, hayatını ağırlıklı olarak internet ortamında çevirim içi ağlarda geçiren bireylere bırakmıştır. Günümüzde teknoloji kullanımına paralel olarak bu gençler, hızlı kavrama, ileri düzey düşünme, iyi eğitilmiş, sonuç odaklı olarak görülmektedir (Adıgüzel ve ark., 2014; Taş ve ark., 2017). Önceki kuşakların baharı olarak değerlendirilen Z kuşağı, bu özelliklerini kullanmada hırslı olup, ulaşılabildikleri bilgiyi değerlendirme noktasında gerekli becerilere sahiptirler (Patranabis, 2012; Gök ve Coşkun, 2020). Bu becerileri gören medya yazarları ise özellikle de genç bireylere yönelik haber içerikleri yapmaktadır. Bu konuda en çok yapılan içerikler ise sağlık haberleri olduğu ifade edilmektedir (Çapar ve Çakmak, 2019).

Günümüzde artan kentleşme, sosyo-ekonomik farklılıklar, bilişim sektöründe oluşan hızlı değişimler gençlerin değer ve davranışlarında gözle görülür değişikliklere yol açmıştır (Alisinanoğlu, 2002; NBD, 2007). Geçmiş yıllarda bir araya gelerek edinilen kazanımlar, artık sosyal medya üzerinden oluşturulan sosyal medya platformları aracılığıyla edinilmektedir. Bu nedenle sosyal medya bilgiyi elde etme, kullanma ve işleme gibi birçok konuda bireylere hız kazandırsa da, doğru bilginin elde edilmesi ve bu yönde kullanılarak fayda oluşturması yapılacak olan doğru yönlendirmelerle sağlanacaktır. Bu noktadan hareketle bu çalışmada üniversite gençlerinde yeni medya okuryazarlık düzeyi ve sağlık okuryazarlık düzeyi arasındaki ilişkinin tespiti ile bu bireylerin gelecekte kendilerinin ve çevresinde yaşayan bireylerin sağlıkları üzerine ne oranda fayda oluşturabileceği noktasında öngörü oluşturmak amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada üniversite gençlerinde medya ve sağlık okuryazarlığı seviyelerinin belirlenmesi amaçlanmış ve bu iki okuryazarlık seviyesi arasında nasıl bir etkileşim olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırma İstanbul’da bir devlet üniversitesinde okuyan öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın kapsamını söz konusu üniversitenin sağlık bilimleri fakültesine bağlı 10 bölümün birinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Anket formu yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Ölçeklerdeki ifadelerin doğru anlaşılması ve katılımcıların sorulara gerçeğe uygun cevaplar vermeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Sağlık temalı bir üniversitede öğrenim gören üst sınıflardaki öğrencilerin sağlık konularında diğer öğrencilere göre daha eğitilmiş olmaları sebebiyle sağlık okuryazarlığı seviyelerinde oluşacak olası yanlışlığın önüne geçmek amacıyla, çalışma lisans programlarında öğrenim gören sadece birinci sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Sağlık fakültesi öğrencilerinin seçilmesinin özel bir nedeni bulunmamakta ve tek nedeni erişilebilir olmalarıdır. Çalışmaya dâhil etme kriterleri:

- Sağlık bilimleri fakültesi birinci sınıf öğrencisi olmak
- İnternet ve sosyal medya kullanıyor olmak
- Katılıma gönüllü olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Etik İlkeleri

Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan (Tarih:14.05.2018; Karar No: 2018-09-03) ve araştırmanın yapılacağı fakültenin dekanlığından gerekli izinler alınmıştır. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerden ayrıca sözlü onam alınmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde faaliyet gösteren bir devlet üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı üniversitenin sağlık bilimleri fakültesindeki 10 bölümde, birinci sınıfa giden toplam 500 öğrenci bulunmaktadır. Örneklem seçimine gidilmemiş öğrencilerin tümüne ulaşılacak hedeflenmiştir. Araştırmanın yapıldığı tarihlerde okula devam etmeyen, izinli olan, anketi doldurmayı istemeyen ve diğer ulaşılamayan öğrenciler olması nedeniyle çalışmaya katılmayı kabul eden ve eksiksiz dolduran 399 (%79,8 cevaplama oranı) form değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri “Kişisel Bilgi Formu” ve “Yeni medya okuryazarlığı ölçeği” ve “Türkiye sağlık okuryazarlığı ölçeği-32(TSOY-32)” aracılığı ile toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu; öğrencilerin cinsiyet, yaş, medya ve internet kullanımına yönelik 10 sorudan oluşan bir formdur. *Yeni Medya Okuryazarlığı Ölçeği (YMO)*; Web 2.0 teknolojileriyle birlikte gelişen YMO becerilerini ölçmek için Koç ve Barut (2014) tarafından geliştirilen 35 maddelik “Yeni Medya Okuryazarlık Ölçeği” kullanılmıştır (13). Ölçek dört faktörden oluşmaktadır. Bu faktörler; fonksiyonel tüketim (FT=7 madde), Eleştirel tüketim (ET=11 madde), Fonksiyonel üretim (FÜ=7 madde) ve Eleştirel üretim (EÜ=10 madde) olarak adlandırılmıştır. Her bir maddede belirtilen medya kullanma becerisi 5’li Likert tipi derecelendirme ölçeğiyle ölçülmüştür (1=hiç yapmam, 2=düşük düzeyde yaparım, 3=orta düzeyde yaparım, 4=iyi yaparım, 5=çok iyi yaparım). Faktör puanları her bir faktör altında bulunan maddelerin puanlarının toplanmasıyla oluşmakta olup yüksek puanlar ilgili faktördeki YMO becerilerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

FT; bireylerin medya içeriklerine erişebilmesi ve kullanabilmesi için gerekli olan teknik bilgi ve beceriye sahip olabilmeyi ve bu içeriklerin anlamını kavrayabilmeyi içermektedir.

ET; bireylerin medya içeriklerini ekonomik, siyasi, kültürel, sosyal vb. bağlamlarda çözümlenme ve değerlendirme yoluyla yorumlayabilme yeteneğini ifade etmektedir. Medya içeriklerini eleştirerek bilgilerin doğruluğunu sorgulayabilme veya sosyal medya araçlarındaki bilgileri analiz edip kendi bakış açısına göre değerlendirebilme yeteneği ET’ye örnek olarak verilebilir.

FÜ; bireylerin medya içeriklerini oluşturmak için gerekli olan teknik bilgi ve beceriye sahip olabilmeyi, bu içerikleri başkalarına dağıtabilmeyi ve farklı formattaki içerikleri (metin, ses, resim vb.) çoğaltabilme ve karıştırabilmeyi kapsamaktadır.

EÜ ise; bireylerin katılımcı kültür oluşumunda medya ortamlarına aktif katılabilmeyi, başkalarıyla işbirliği yapabilmeyi ve kendi girişimleriyle sosyokültürel değerlerini ve ideolojilerini içeren özgün ürünler geliştirebilmeyi açıklamaktadır (Barut, 2015).

Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği-32 (Tsoy-32); TSOY-32, on beş yaş üzeri ve okuryazar olan kişilerde sağlık okuryazarlığını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş öz bildirim ölçeğidir. Ölçek, Avrupa Sağlık Okuryazarlığı Araştırma Konsorsiyumu (HLS-EU CONSORTIUM, 2012) tarafından geliştirilen kavramsal çerçeveye dayanmaktadır.

Ancak, TSOY-32, orijinal ölçekten farklı olarak, üç değil, iki temel boyut alınarak, 2X4’lük bir matrisle dayanarak yapılandırılmıştır. Buna göre, matris iki boyut (Tedavi ve hizmet ve Hastalıklardan korunma/sağlığın geliştirilmesi) ile dört süreç (Sağlıkla ilgili bilgiye ulaşma, sağlıkla ilgili bilgiyi anlama, sağlıkla ilgili bilgiyi değerlendirme, Sağlıkla ilgili bilgiyi kullanma/uygulama) olmak üzere toplam sekiz bileşenden oluşmaktadır.

Ölçeğin Türkçe’de güvenilirliği; iç tutarlık (Cronbach Alfa) ile değerlendirilmiştir. Ölçeğin genel iç tutarlık katsayısı; 0.927 olarak saptanmıştır. Birinci boyut olan “Tedavi ve Hizmet Alt Boyutunun Cronbach Alfa katsayısı 0,880’dir. İkinci boyut olan “Hastalıklardan Korunma ve Sağlığın Geliştirilmesi Boyutunun Cronbach Alfa katsayısı 0,863’dür. Kavramsal çerçeve, sağlıkla ilgili iki boyut (tedavi, hastalıklardan korunma ve sağlığın geliştirilmesi) ve sağlıkla ilgili karar verme ve uygulamalar ile ilgili dört bilgi edinme sürecini (ulaşma, anlama, değerlendirme ve kullanma/uygulama) içermektedir. Her madde 1=Çok kolay, 2=Kolay, 3=Zor, 4=Çok zor olacak şekilde 4 derecelidir. “Fikrim yok” ifadesi için 5 kodu kullanılmıştır. Puan hesaplarına geçilmeden önce, kodlar 1-4, 4-1 olacak şekilde yeniden kodlanmalıdır. Hesaplama kolaylığı açısından toplam puan 0-50 arası değer olacak şekilde standardize edilmiştir. Sağlık okuryazarlığı düzeyi, elde edilen puana göre dört kategoride değerlendirilmiştir. Bunlar; yeterli, sınırlı, yetersiz ve mükemmel sağlık okuryazarlığı düzeyleridir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS 25 paket programı ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunlukları Shapiro-Wilk testi ile sınıanmıştır. Nitel değişkenler için frekans ve yüzde değerleri, nicel değişkenler için medyan, minimum ve maksimum değerleri sunulmuştur. İki kategori içeren nitel değişken kategorileri arasında nicel değişkenler bakımından gerçekleştirilen karşılaştırmalarda Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. İki çok kategori içeren nitel değişken kategorileri arasında nicel değişkenler bakımından gerçekleştirilen karşılaştırmalarda Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis H testi sonucunda anlamlı farklılık bulunması durumunda Mann-Whitney U testi ile kategoriler karşılaştırılmıştır. Araştırmada p değeri 0,05’ten küçük bulunması durumunda anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Öğrencilerin Medya Kullanımına İlişkin Bazı Özellikleri

Eğitim hayatınız boyunca hiç medya okuryazarlığı dersi aldınız mı?	n	%	Yaşadığımız ortamda istediğiniz kadar kullanabileceğiniz bir bilgisayar var mı?	n	%
Evet	21	5,3	Evet	324	81,2
Hayır	378	94,7	Hayır	75	18,8
Toplam	399	100,0	Toplam	399	100,0
Sürekli takip ettiğiniz gazete var mı? (İnternet ortamında da olabilir.)	n	%	Yaşadığımız ortamda istediğiniz kadar kullanabileceğiniz bir internet bağlantınız var mı?	n	%
Evet	94	23,6	Evet	370	92,7
Hayır	305	76,4	Hayır	29	7,3
Toplam	399	100,0	Toplam	399	100,0

Gençler; “TV’de izlediğiniz programlardan sizin için önemli olanlar hangisidir” sorusuna sırasıyla haberler ve haber programları 254 (%63,7); diziler 217 (%54,4); bilgi-kültür yarışmaları 180 (%45,1); belgeseller 139 (%34,8); müzik ve eğlence programları 122 (%30,6); filmler 108 (%27,1); spor programları 73 (%18,3) sohbet programları 36 (%9); reklamlar 18 (%4,5); çocuk programları 11 (%2,8) şeklinde cevap vermişlerdir.

Gençler; “İnterneti en çok hangi amaçla kullanıyorsunuz” sorusuna sırasıyla iletişim amaçlı 161 (%40,4); eğlence amaçlı 157 (%39,3); araştırma ve bilgilendirme amaçlı 77 (%19,3); ticaret amaçlı 4 (%1) şeklinde cevap vermişlerdir.

Gençler; “Medya araçlarından biri olan televizyonu kullanım sıklığınıza göre işaretleyiniz.” Sorusuna hiç kullanmıyorum cevabını veren öğrenciler 141 (%35,3); Günde 1 saatten az cevabını veren öğrenciler 133 (%33,3); Günde 2-3 saat cevabını veren öğrenciler 100 (%25,1); Günde 4-5 saat cevabını veren öğrenciler 18 (%4,5); Günde 5 saatten fazla 7 (%1,8) şeklinde cevap vermişlerdir.

Gençler; “Medya araçlarından biri olan radyoyu kullanım sıklığınıza göre işaretleyiniz.” Sorusuna hiç kullanmıyorum cevabını veren öğrenciler 350 (%87,7); Günde 1 saatten az cevabını veren 42 (%10,5); Günde 1-3 saat cevabını veren öğrenciler ise 7 (%1,8) şeklinde cevap vermişlerdir.

Gençler; “Medya araçlarından biri olan gazeteyi kullanım sıklığınıza göre işaretleyiniz.” Sorusuna hiç kullanmıyorum cevabını veren öğrenciler 306 (%76,7); Günde 1 saatten az cevabını veren öğrenciler 89 (%22,3); Günde 1-3 saat cevabını veren öğrenciler ise 4 (%1) şeklinde cevap vermişlerdir.

Gençler; “Medya araçlarından biri olan interneti kullanım sıklığınıza göre işaretleyiniz.” Sorusuna hiç kullanmıyorum cevabını veren öğrenciler 1 (%0,3); Günde 1 saatten az cevabını veren öğrenciler 18 (%4,5); Günde 1-3 saat cevabını veren öğrenciler 114 (%28,6); Günde 4-5 saat cevabını veren öğrenciler 145 (%36,3); Günde 5 saatten fazla cevabını veren öğrenciler ise 121 (%30,3) şeklinde cevap vermişlerdir. Gençlerin Sağlık okuryazarlığı ölçeğinden almış oldukları puan medyan değerleri Tablo 2’de verildi.

Tablo 2. Gençlerin Sağlık Okuryazarlığı Ölçeğinden Aldıkları Puan Ortalamaları

Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği Puan ve Dereceleri	n	(%)
Yetersiz Sağlık Okuryazarlığı (0-25 Puan)	2	(0,5)
Sınırlı Sağlık Okuryazarlığı (>25-33Puan)	6	(1,5)
Yeterli Sağlık Okuryazarlığı (>33-42)	60	(15)
Mükemmel Sağlık Okuryazarlığı (>42-50)	331	(83)
Toplam	399	(100)

Gençlerin %83’ü mükemmel, %15’i yeterli, %1,5’i sınırlı ve %0,5’i yetersiz sağlık okuryazarlığı düzeylerine sahiptirler. Gençlerin Yeni medya okuryazarlığı (YMO) puanlarına ilişkin medyan değerleri tablo 3’te verildi.

Tablo 3. Yeni Medya Okuryazarlığı Puan Medyan Değerleri

YMO alt boyutları	Med (min-maks)
Fonksiyonel Tüketim (FT)	25 (8-35)
Eleştirel Tüketim (ET)	40 (0-68)
Fonksiyonel Üretim (FÜ)	25 (7-51)
Eleştirel Üretim (EÜ)	30 (10-50)

Gençlerde cinsiyet ile yeni medya okuryazarlığı ölçeği alt boyutları puanlarının karşılaştırılması sonucunda; fonksiyonel tüketim (p=0,834), eleştirel tüketim (p=0,360), fonksiyonel üretim (p=0,506) ve eleştirel üretim (p=0,279) puanları bakımından anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Cinsiyet ile sağlık okuryazarlığı düzeyleri arasında gerçekleştirilen karşılaştırılmalar sonucunda; kadınlarda mükemmel düzeyde sağlık okuryazarlık düzeyine sahip gençlerin oranı %83,5 iken erkeklerde bu oran %80,6 olarak bulunmuştur (p=0,048). Cinsiyet ile tedavi ve hizmet (0,128) ve hastalıklardan korunma/sağlığın geliştirilmesi (p=0,231) düzeyleri arasında anlamlı ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

TV İzleme süreleri arasında ölçek puanları bakımından anlamlı farklılık bulunmamıştır. Günlük radyo dinleme süreleri 1-3 saat olanlar, daha az radyo dinleyenlere göre daha yüksek fonksiyonel tüketim (p=0,004), fonksiyonel üretim (p<0,001) ve eleştirel üretim (p=0,002) puanlarına sahiptirler. Günlük 5 saatten fazla internet kullanan öğrencilerin 1 saatten az internet kullanan katılımcılara göre daha yüksek fonksiyonel üretim puanlarına sahip oldukları (p=0,006) saptanmıştır.

Tablo 4. Sürekli Takip Edilen Gazete Durumları Arasında Ölçek ve Alt Boyut Puanları Bakımından Karşılaştırmalar

	Takip eden $\bar{x} \pm SS$	Takip etmeyen $\bar{x} \pm SS$	U	p
Fonksiyonel Tüketim (FT)	27 (8-35)	25 (11-35)	11614	0,005*
Eleştirel Tüketim (ET)	40 (23-55)	40 (0-68)	13997,5	0,730
Fonksiyonel Üretim (FÜ)	27 (7-51)	25 (10-35)	11409,5	0,004*
Eleştirel Üretim (EÜ)	33 (10-50)	30 (10-50)	11496,5	0,006*
Tedavi hizmet	Takip eden n (%)	Takip etmeyen n (%)	Ki-kare	p
Yetersiz SOY	0 (0)	3 (1)	13,582	0,001*
Sorunlu-Sınırlı SOY	0 (0)	3 (1)		
Yeterli SOY	3 (3,2)	49 (16,1)		
Mükemmel SOY	91 (96,8)	250 (82)		
HKSG	Takip eden n (%)	Takip etmeyen n (%)		
Yetersiz SOY	1 (1,1)	3 (1)	10,426	0,011*
Sorunlu-Sınırlı SOY	0 (0)	15 (4,9)		
Yeterli SOY	12 (12,8)	67 (22)		
Mükemmel SOY	81 (86,2)	220 (72,1)		
SOY	Takip eden n (%)	Takip etmeyen n (%)		
Yetersiz SOY	0 (0)	2 (0,7)	13,642	0,001*
Sorunlu-Sınırlı SOY	1 (1,1)	5 (1,6)		
Yeterli SOY	4 (4,3)	56 (18,4)		
Mükemmel SOY	89 (94,7)	242 (79,3)		

*p<0,05

Sürekli gazete takip eden öğrencilerin, takip etmeyen katılımcılara göre, daha yüksek fonksiyonel tüketim (p=0,005), fonksiyonel üretim (p=0,004) ve eleştirel üretim (p=0,006) puanlarına sahip oldukları tespit edilmiştir. Eleştirel tüketim puanları bakımından ise anlamlı farklılık olmadığı (p=0,730) tespit edilmiştir.

Tedavi ve hizmet boyutunda; sürekli gazete takip eden katılımcılar arasında mükemmel puanlara sahip öğrencilerin oranı %96,8 iken sürekli gazete takip etmeyen öğrencilerde bu oran %82'dir (p=0,001). Hastalıklardan korunma/sağlığın geliştirilmesi boyutunda; sürekli gazete takip eden katılımcılar arasında mükemmel puanlara sahip öğrencilerin oranı %86,2 iken sürekli gazete takip etmeyen öğrencilerde bu oran %72,1'dir (p=0,011). Sağlık okuryazarlığı ölçeğinde; sürekli gazete takip eden katılımcılar arasında mükemmel puanlara sahip öğrencilerin oranı %94,7 iken sürekli gazete takip etmeyen öğrencilerde bu oran %79,3'tür (p=0,001).

Tablo 5. Sağlık Okuryazarlık Düzeyleri Arasında Medya Okuryazarlık Puanları Bakımından Karşılaştırmalar

	Sorunlu-Sınırlı-Yetersiz SOY			H	p
	Sorunlu-Sınırlı	Yeterli SOY	Mükemmel SOY		
Fonksiyonel Tüketim (FT)	23,5 (11-29)	23 (14-33)	25 (8-35)	14,455	0,001*
Eleştirel Tüketim (ET)	36 (24-49)	39,5 (0-55)	40 (15-68)	3,676	0,159
Fonksiyonel Üretim (FÜ)	19 (14-28)	23 (13-35)	26 (7-51)	22,441	<0,001*
Eleştirel Üretim (EÜ)	20 (13-36)	28 (12-40)	31 (10-50)	16,185	<0,001*

*p<0,05

Mükemmel sağlık okuryazarlık düzeylerine sahip katılımcılar, diğer katılımcılara göre daha yüksek fonksiyonel tüketim (p=0,001), fonksiyonel üretim (p<0,001) ve eleştirel üretim (p<0,001) puanlarına sahip oldukları tespit edilmiştir. Eleştirel tüketim puanları arasında ise anlamlı farklılık olmadığı (p=0,159) tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yeni medya ve sağlık okuryazarlığı arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışma kapsamında İstanbul'da bir devlet üniversitenin sağlık bilimleri fakültesine bağlı 10 bölümün birinci sınıf öğrencilerine ulaşılarak anket uygulaması yapılmıştır. Sağlık temalı bir üniversitede öğrenim gören üst sınıflardaki öğrencilerin sağlık konularında diğer öğrencilere göre daha eğitilmiş olmaları sebebiyle sağlık okuryazarlığı seviyelerinde oluşacak olası yanılmanın önüne geçmek amacıyla, çalışma lisans programlarında öğrenim gören sadece birinci sınıf 399 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan anket çalışmasında gençlerin demografik ve bazı medya kullanım bilgilerini belirlemek için "Kişisel Bilgi Formu", yeni medya okuryazarlık düzeylerini ölçmeye yönelik "Yeni medya okuryazarlığı ölçeği", sağlık okuryazarlığı düzeylerini ölçmeye yönelik ise "Türkiye sağlık okuryazarlığı ölçeği-32(TSOY-32)" kullanılmıştır.

Gençlerin sağlık okuryazarlığı (SOY) puan ortalamaları incelendiğinde, % 83 ile çoğunlukla mükemmel sağlık okuryazarlığı derecesine sahip oldukları görülmektedir. Yaş grupları göz önünde bulundurularak yapılan kapsamlı güncel literatür taramasında, SOY düzeyinde farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Örneğin; Şirin ve ark.'nın 2021 de yaptıkları çalışmaya katılan bireylerin %15,3'ünün genel SOY düzeyi yetersiz, %38,6'sının sınırlı, Ertem ve Güzel % 32,36 ile düşük tespit ederken, Bilgel ve ark. yaptıkları çalışmada ise, öğrencilerin %63,6'sının, Özdenk ve ark.'larının 2019 da yaptıkları çalışmada ise %60,4'ünün sağlık okuryazarlığı düzeyinin yeterli olduğunu göstermişlerdir. Yeterli sağlık okuryazarlık seviyelerinin çalışmalarda oldukça farklı yüzdeler oranlarda çıkmasında, bireylerin çevre, aile, yaş gibi sosyo-demografik farklılıkları ile sağlık okuryazarlık düzeyinin farklı yöntemlerle ölçülmüş olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmamızda sağlık okuryazarlık düzeyinde kadın ve erkekler arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüş olup, bu farklılığın nedeninin kadınların erkeklere oranla daha yüksek düzeyde sağlık okuryazarlık düzeyine sahip olmasından ileri geldiği anlaşılmıştır. Cinsiyet ve SOY'nın alt boyutları değerlendirildiğinde ise, aralarında anlamlı ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Yapılan akademik çalışmalarda bu çalışmaya paralel olarak kadınların daha yüksek oranda sağlık okuryazarlık düzeyine sahip olduğu görülmüştür (Bayık ve Çimen, 2017, Sonersen ve ark., 2012). Ancak farklı sonuçlarda mevcuttur. Örneğin; Gün ve ark.'larının 2021 de öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada, e-sağlık okuryazarlığı puanlarının cinsiyet değişkenine ve alt gruplara göre değişkenlik göstermediğini, buna benzer bir şekilde Şengül ve ark.'nın 2017 yılında yaptığı bir çalışmada ise, e-sağlık okuryazarlığı açısından kadın ve erkek arasında anlamlı bir farklılık raporlanmamıştır. Okyay ve Abacıgil'in 2016 da, Bükücü ve Adana'nın 2021 de yaptıkları çalışmada cinsiyet açısından okuryazarlık düzeyinde anlamlı bir fark olmadığını bildirmişlerdir. Literatürdeki ve bizim çalışmamızdaki cinsiyet değişkeninin farklı sayılarda yapılması nedeniyle, araştırma sonuçlarında farklılığa yol açabileceği düşünülebilir.

Gençlerde cinsiyet ile yeni medya okuryazarlığı ölçeğinin alt boyut puanlarının karşılaştırılması sonucunda; fonksiyonel tüketim ($p=0,834$), eleştirel tüketim ($p=0,360$), fonksiyonel üretim ($p=0,506$) ve eleştirel üretim ($p=0,279$) puanları bakımından anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Medya okuryazarlık düzeylerinin değerlendirildiği çalışmalarda kadın bireylerin bilgiye talep etme, kullanma, değerlendirebilme gibi alanlarda daha ön planda olduğu görülmüştür (Yeşildal, 2018). Örneğin; Semiz (2013) yaptıkları çalışmada kız öğrencilerin medya okuryazarlık düzeylerinin ve medyaya eleştirel bakış yeterliklerinin erkek öğrencilere kıyasla daha fazla olduğunu gösterirken (Barut, 2015), Aslan ve Basel (2017) kız öğrencilerin "Bilgiye Sahip Olma", "Analiz Edebilme ve Tepkide Bulunma" ve "Yargılayabilme, Örtük Mesajları Görebilme" başlıklarında daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna varmışlardır.

Mükemmel sağlık okuryazarlık düzeylerine sahip katılımcılar, diğer katılımcılara göre daha yüksek fonksiyonel tüketim ($p=0,001$), fonksiyonel üretim ($p<0,001$) ve eleştirel üretim ($p<0,001$) puanlarına sahip oldukları tespit edilmiştir. Eleştirel tüketim puanları arasında ise anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,159$) tespit edilmiştir. Yapılan literatür taramasında bu çalışma ile uyumlu olduğu benzer sonuçlar bulunmuştur. Yeşildal (2018) yaptığı çalışmada, sağlık okuryazarlık düzeyindeki artışın dijital okuryazarlık seviyesine zayıf düzeyde etkisi bulunduğunu, Kaya ve Uludağ (2016) ise orta düzeyde olduğunu bildirmişlerdir.

Çalışmaya katılan bireylerin, ağırlıklı olarak televizyonu çok az ya da hiç izlemedikleri, radyo programlarını %87,7 gibi büyük bir kısmının dinlemediği, %76,7 kısmın ise gazete okumadığı bulgusuna ulaşırlar buna karşılık, gençlerin çoğunlukla günde 4-5 saat ve üzeri interneti kullandıkları görüldü. Yapılan çalışmalarda bakıldığında yaş gruplarına göre kitle iletişim araçlarının tercihinde farklılık olmasına rağmen, 2018 yılı küresel ölçekte yapılan Dijital Kullanım İstatistikleri'ne göre bireylerde geleneksel medyadan yeni medyaya doğru bir yöneliş olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın yapıldığı yaş grubu olan Z kuşağına ilişkin çalışmalarda, bu bilgiye paralel olarak, bireylerin kitle iletişim aracı olarak online ortamı tercih ettiklerini göstermektedir (Korkmaz, 2020, Erten, 2019). Bunda Z kuşağını teknolojik değişimlerin hızlı yaşandığı bir dönemde hayata gelmiş olmalarının etkisinin büyük olduğu bildirilmektedir (Özkan, 2021). Kullanım oranlarına bakıldığında çalışmamızla uyumlu sonuçlar görülmektedir. Örneğin; Uyar ve Hasdemir'in 2021 de yaptıkları çalışmada özellikle hafta sonları çocukların 5 saatten fazla internet kullandıklarını, Gülcan ve Abdüsselam (2021) internet kullanım ortalamasını 5 saat 25 dk. olarak bildirmişlerdir.

Sağlık okuryazarlığı ölçeğinde; sürekli gazete takip eden katılımcılar arasında mükemmel puanlara sahip öğrencilerin oranı %94,7 iken, sürekli gazete takip etmeyen öğrencilerde bu oran %79,3 ($p=0,001$) olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Alt gruplar değerlendirildiğinde; SOY başlığında tedavi ve hizmet boyutunda, sürekli gazete takip eden katılımcılar arasında mükemmel puanlara sahip öğrencilerin oranı %96,8 iken, sürekli gazete takip etmeyen öğrencilerde bu oran %82 ($p=0,001$) olduğu görülmüştür. Yeni medya okuryazarlığı alt boyutunda ise, sürekli gazete takip eden öğrencilerin takip etmeyen katılımcılara göre daha yüksek fonksiyonel tüketim ($p=0,005$), fonksiyonel üretim ($p=0,004$) ve eleştirel üretim ($p=0,006$) puanlarına sahip oldukları tespit edilmiştir. Eleştirel tüketim puanları bakımından ise anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,730$) tespit edilmiştir. Yapılan literatür taramasında sağlık okuryazarlığı - yeni medya okuryazarlığı ilişkisinin yeterli düzeyde araştırmaya konu olmadığı görülmüştür. Fakat yapılan çalışmalar kitap, gazete ve bilimsel dergilerin düzenli okunmasının olguları kavrama, anlamlandırma, ilişkilendirme gibi birçok parametre üzerinde etkili olduğunu göstermektedir (Önal, 2007). Örneğin; Gömençelebi ve Özkan (2011) yaptıkları çalışmada bireylerin, bilgileri günlük yaşamla ilişkilendirme puanları arasında olumlu yönde fayda sağladığını gösterirken, Güven ve ark. (2018) sağlık okuryazarlığının kitap okuma davranışından etkilenebileceği görüşünü destekler nitelikte sonuca ulaşmışlardır.

Günlük 5 saatten fazla internet kullanan öğrencilerin 1 saatten az internet kullanan katılımcılara göre, daha yüksek fonksiyonel üretim puanlarına sahip oldukları ($p=0,006$) saptanmıştır. Yapılan literatür değerlendirmesinde 5 saatten fazla internet kullanımının bireylerde problem çözme, yaratıcılık, algıda zayıflama gibi birçok başlıkta negatif yönde etki ettiği görülmüştür (Tarı-Cömert ve Örgel, 2009; Yüksel ve Yılmaz, 2016). Ancak uzun saatler emek verildiği düşünüldüğünde, fonksiyonel üretim olarak değerlendirilen teknik bilgi ve beceriye sahip olma, paylaşma ve farklı formattaki içerikleri (metin, ses, resim vb.) çoğaltabilme ve karşılaştırabilme yeteneği, yeni medya okuryazarlığının yüksek düzeyde çıktığı çalışmalarda doğru orantılı olarak yüksek olduğu, bu çalışmayla benzer paralellikte olduğu görüldü (Göksel ve Caz, 2020). Yapılan değerlendirmede daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğu belirlendi.

Bireylerin topluma dâhil olmasının temeli olan iletişim; zamanla yüz yüze iletişimden sanal iletişime doğru bir süreç geçirmiştir. Bireylerin iletişiminde meydana gelen bu değişimle birlikte kitle iletişim araçları kullanımında büyük bir artış meydana gelmiş ve bu artışla birlikte ise bilgiyi kolay edinme alışkanlıkları kazanılmıştır. Bilgiyi kolay edinmenin insan hayatındaki önemi tartışılmaz olsa da her bilginin doğru olmadığı ya da her doğru bilginin doğru yorumlanmadığı da bir gerçektir. Koronavirüs pandemisiyle birlikte kitle iletişim araçlarının insanların hayatındaki rolü bir kez daha en şiddetli şekilde anlaşılmış, insanlar evlerinden çıkamazken virüs ve hastalık ile ilgili konularda son derece hayati bilgilendirmeler yapılmıştır. Kitle iletişim araçlarının böylesine önemli ve olumlu bir rolünün yanı sıra sağlık konusunda bilgilendirmeler yapanlar sadece yetkili merciler değildir. Sosyal medya uygulamaları; kolay kayıt olunabilen, bilginin doğruluğunu ölçülmeksizin paylaşılabilirdiği mecralardır. Dolayısıyla, sosyal medya gibi, paylaşılan bilginin doğruluğunun kontrol edilemediği ortamlarda bireylerin, bilgilerin doğruluğunu teyit ederek anlaması ve hayatına yansıtması son derece önem arz etmektedir.

Bununla birlikte; bilgi doğru olsa dahi onu doğru anlamlandırarak doğru uygulamak yine bireyin kendi becerileri ile ilgilidir. Doğru bilgiyi temin ederek bu bilgileri kullanma ile ilgili becerilerden ikisi; yeni medya okuryazarlığı ve sağlık okuryazarlığı olup bu iki beceri arasındaki ilişki durumunun incelendiği çalışmada; yüksek sağlık okuryazarlık düzeylerine sahip katılımcıların, yeni medya okuryazarlık düzeylerine ait 4 alt boyuttan üçünde yüksek puanlara sahip oldukları tespit edilmiştir. Dolayısıyla; sağlıkla ilgili bilgilendirmeler yapılmak istenmesi durumunda bireylerin yeni medya okuryazarlık düzeylerinin yüksek olması bilgilendirmelerin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, O. , Batur, H. ve Ekşili, N . (2014). Kuşakların Değişen Yüzü Vey Kuşağı İle Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , (19) , 165-182.
- Alisinanoğlu, F. (2002). Gençlik Dönemi Özellikleri ve Genç Anne-Baba İletişimi. Eğitim ve Bilim, 27(123). <http://213.14.10.181/index.php/EB/article/view/5175> adresinden erişildi.
- Altun, A. ve Çakmak, E. (2013). İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Medya Okuryazarlığı Eğitimi. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4 (1) , 237-254.
- Aslan, N. ve BASEL, A. T. (2017). Eğitim fakültesi öğrencilerinin medya okur-yazarlık düzeyleri (İzmir örnekleme). Kastamonu Eğitim Dergisi, 25(4), 1353-1372.
- Barut, E. (2015). Yeni Medya Okuryazarlığı, İletişim Becerileri Ve Demokratik Eğilim: Bir Yapısal Eşitlik Modellemesi. Yüksek Lisans Tez. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Bayık Temel, A. ve Çimen, Z. (2017). Kronik Hastalığı Olan Yaşlı Bireylerde Sağlık Okuryazarlığı, Sağlık Algısı Ve İlişkili Faktörler. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 33 (3) , 105-125. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/egehemsire/issue/33737/332345>.
- Bilgel N., Sarkut P., Bilgel H., Ozcakar A. & Alvares C. (2017). Functional health literacy in a group of Turkish patients: A pilot study. Cogent Social Sciences, 3(1):1287832.
- Bilir, N. (2014). Sağlık okur-yazarlığı/Health Literacy. Turkish Journal of Public Health, 12(1), 61-68.
- Bükecik, N. ve Adana, F. (2021). Hastane Çalışanlarının Sağlık Okuryazarlık Düzeyleri Ve İlişkili Faktörler: Konya İli Örneği. Caucasian Journal of Science, 8 (1), 1-13.
- Çapar, H., ve Çakmak, C. (2019). Halk Sağlığı Bilgi Kaynağı Olarak Gazeteler: Sağlıkla İlgili Haberlerin Analizi. Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 6(1), 25-33.
- Ertem, A. A. ve Güzel, A. Sağlık Okuryazarlığı Ve Sosyal Medya Bağımlılığı Arasındaki İlişki. Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi, 7(1), 245-260.
- Erten, P. (2019). Z Kuşağının Dijital Teknolojiye Yönelik Tutumları. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 10 (1) , 190-202. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/gumus/issue/44146/487816>.
- Göçmençebe, Ş. İ. ve Özkan, M. (2011). Bilimsel yayınları takip eden ve teknoloji kullanan ilköğretim öğrencilerinin fen dersinde öğrendiklerini günlük yaşamla ilişkilendirme düzeyleri bakımından karşılaştırılması. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(1), 287-296.
- Gök, B. ve Coşkun, A. (2020). Z Kuşağının Finansal Okuryazarlık Eğilimlerinin İncelen İlişkin Bir Araştırma. Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD), 6 (1), 356-366.
- Göksel, A. ve Caz, Ç. (2020). Yeni Medya Okuryazarlığı: Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama. Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi, 6 (2), 692-700.
- Gülcan, S. ve Abdüsselam, M. (2021). Yetişkinlerde İnternet Kullanımında Ve Bu Süreçte Oluşan Eğilimlerin İncelenmesi. Yeni Medya Elektronik Dergisi, 5 (2) , 186-193.
- Gün, M., Aslantekin, F. ve Karadağ, N. (2021). Evaluating the Health Literacy of Medical and Vocational School of Health Services Students and Affecting Factors. Turkish Journal of Bioethics. 2021; 8(1): 34-43.
- Güven, D. Y., Bulut, H., ve Öztürk, S. (2018). Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Sağlık Okuryazarlığı Düzeylerinin İncelenmesi/Examining the Health Literacy Levels of Health Sciences Faculty Students. Journal of History Culture and Art Research, 7(2), 400-409.
- Karaduman, S. (2019). Yeni Medya Okuryazarlığı: Yeni Beceriler/Olanaklar/Riskler. Erciyes İletişim Dergisi, 6 (1), 683-700. DOI:10.17680/erciyesiletisim.484193.

- Kaya, Ş., Uludağ, A., Relationship Between The Health And Media Literacy- Sağlık Ve Medya Okuryazarlık Arasındaki İlişki. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2017; 9 (22): 194-206.
- Yeşildal, M. (2018). Yetişkin Bireylerde Dijital Okuryazarlık Ve Sağlık Okuryazarlığı Arasındaki İlişki: Konya Örneğince Metin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Nüfusbilim Derneği (NBD) (2007). 2007 Türkiye Gençlerde Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Araştırması. Nüfusbilim Derneği ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, Ankara.
- Okyay, P. (Ed.) ve Abacıgil, F. (Ed.) (2016), Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Ölçekleri Güvenilirlik Ve Geçerlilik Çalışması, Sağlık Bakanlığı Yayını, Ankara.
- Önal, H. (2007). Medya Okuryazarlığı: Kütüphanelerde Yeni Çalışma Alanı. Türk Kütüphaneciliği, 21 (3), 335-359.
- Özdenk, S. , Demir Özdenk, G. , Özcebe, L. ve Üner, S . (2019). Bir üniversitenin 4. sınıf öğrencilerinin sağlık okuryazarlığı ve ilişkili bazı faktörlerin incelenmesi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 12 (1) , 48-59. DOI: 10.26559/mersinsbd.412666.
- Korkmaz, Ö. E. (2020). Geleneksel Kitle İletişim Araçlarından Dijital Medyaya Geçiş Sürecinde Değişen Seçmen Davranışları: Kuşaklar Üzerine Bir Araştırma İstanbul Aydın Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.
- Özkan, S. (2021). Dijital Dönüşüm Ekseninde Kuşaklar Arası Sosyal Medya Kullanım Pratiklerinin İncelenmesi: Facebook Örneğinde İçerik Analizi. Yeni Medya, 2021 (10), 25-42.
- Patranabis, C I. (2012). The Future of Workforce Management: Perspectives and Way ahead. in Today's HR for a Sustainable Tomorrow, Eds. Mishra, R K., Sarkar, S., Singh, P., pp. 92-99, New Delhi: Allied Publishers.
- Semiz, L. (2013). Ortaokul öğrencilerinin medya okuryazarlığı yeterlikleri ve medya okuryazarlığı dersini yürüten öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize, Türkiye.
- Sorensen K., Van den Broucke S., Fullam J. et al. (HLS-EU) Consortium Health Literacy Project European. Health literacy and Public Health: A Systematic Review and Integration of Definitions and Models. BMC Public Health 2012;25(12): 80.
- Şengül, H., Çınar, F., Çapar, H., Bulut, A. ve Çakmak, C. (2017). Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin E-sağlık Okuryazarlığı ve İnternet Kullanımına Yönelik Tutumları: Bir Vakıf Üniversitesi Örneği. International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR), Cilt: 4, Sayı: 5, ss.1277-1287.
- Şirin H. , Deniz S. , Oğuzöncül A. , Ketzec G., Ertuğrul O. ve Memiş D . Fırat Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Sağlık Okuryazarlığı Düzeyi Ve İlişkili Faktörlerin Belirlenmesi. Estüdam Halk Sağlığı Dergisi. 2021; 6(2): 148-158.
- Tarı-Cömert, I. ve Ögel, K. (2009). İnternet ve bilgisayar bağımlılığının yaygınlığı ve farklı etkenlerle ilişkisi. Türkiye Klinikleri. J Foren Med, 6(1), 9-16.
- Taş, H. Y., Demirdöğmez, M., ve Küçüköğlü, M. (2017). Geleceğimiz olan Z kuşağının çalışma hayatına muhtemel etkileri. OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 7(13), 1031-1048.
- Uyar, M. ve Hasdemir, T . (2021). Çocukların İnternet'e Erişimleri Ve Kullanım Becerileri: Ankara İli Örneği. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10 (19) , 7-38.
- WHO. (2013). Health Literacy. In: Kickbusch I, Pelikan LM, Apfel F, Tsouros AD, editors. World Health Organization, Regional Office for Europe.
- World Bank [WB] (2007), World Development Report 2007, Development and the Next Generation, The World Bank, Washinton, DC.
- Yavuz, D. ve Özmete, P. (2012). Türkiye'de Genç Bireyler ve Ebeveynleri Arasında Yaşanan Sorunların "Aile Yapısı Araştırması" Sonuçlarına Göre Değerlendirilmesi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 7 (29), 9-27.
- Yüksel, M., ve Yılmaz, E. (2016). Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeyleri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. İlköğretim Online, 15(3).